

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25CoP/43/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4621200298
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Soňa Vacková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2022:4621200298.2

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Vackovej a členiek senátu JUDr. Lýdie Gálisovej a JUDr. Márie Malíkovej vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: X. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom u matky, zastúpený kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Topoľčany, Škultétyho 1577/8, Topoľčany, dieťa rodičov: matka G.. arch. Y. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. XX, otec Y. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom I., Q. X/X, S. republika, zastúpený: Mgr. Martin Hurtaj, advokát so sídlom Štefánikova 15, 949 01 Nitra, IČO: 42 042 232, o návrhu navrhovateľky: stará matka maloletého P. Q. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom W. XX, na zverenie maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľky, o odvolaní navrhovateľky proti uzneseniu Okresného súdu Topoľčany zo dňa 4. marca 2021 č.k. 8P/4/2021-7, takto

rozhodol:

Odvolačný súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie potvrdzuje.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1.1. Súd prvej inštancie uznesením vyhlásil, že nemá právomoc konať vo veci a konanie zastavil. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Pri rozhodovaní aplikoval ustanovenia § 44 ods. 1, 2, 3, § 45 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z., § 2 ods. 1, 2 Civilného mimosporového poriadku, § 161 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku, čl. 1 ods. 1, 2, čl. 8 ods. 1, 2, čl. 10, čl. 12 ods. 3, čl. 17 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností.

1.2. Po oboznámení sa s obsahom pripojeného spisu 10P/62/2020 a v ňom pripojených spisov mal preukázané, že vo veci rozhodovania o zverení maloletého Samuela do náhradnej osobnej starostlivosti starej matky majú i naďalej podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 10 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 právomoc rozhodovať talianske súdy. Z dôvodu odňatia maloletého a jeho únosu bola matka talianskymi súdmi odsúdená v trestných konaniach. Talianske súdy zverili dieťa do osobnej starostlivosti otca a matku zbavili rodičovských práv voči maloletému. Podmienka nepodania žiadosti o vrátenie dieťaťa splnená nebola keďže, ako vyplýva zo spisu tunajšieho súdu sp.zn. 9P/521/2008, otec dieťaťa podal na tunajšom súde návrh na nariadenie návratu maloletého do krajiny obvyklého pobytu, ktoré malo dieťa v S. republike. Uznesením Okresného súdu Topoľčany zo dňa 18.03.2009 č.k. 9P/521/2008-264 bol schválený zmluvný mier medzi rodičmi, podľa ktorého sa nariaďuje návrat maloletého X. na územie S. republiky v lehote najneskôr do 31.05.2009. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 03.06.2009. Matka uvedené rozhodnutie súdu dodnes nerešpektuje a k zastaveniu konania vo veci výkonu rozhodnutia, na ktoré opakovane poukazuje, došlo z dôvodu, že návrh bol podaný 25.01.2010 a súd rozhodoval o predmetnom návrhu 8 rokov, keď výkon rozhodnutia sa nepodarilo uskutočniť a aktuálne nútený návrat maloletého do krajiny obvyklého pobytu by nebol v jeho záujme. Teda nie preto, že by otec s neoprávneným premiestnením a zadržiavaním maloletého súhlasil. Skutočnosť, že matka napriek snahe a záujmu otca o navrátenie dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu a existencii právoplatného súdneho rozhodnutia, ktorým súd nariadil návrat maloletého X. na územie S. republiky, nerešpektovala právoplatné súdne

rozhodnutie niekoľko rokov, nemôže mať za následok legalizáciu protiprávneho konania zo strany matky. Z pohľadu právnej istoty otca, ako nositeľa rodičovských práv, je neakceptovateľné zmenu právomoci súdov odôvodňovať prakticky zmarením výkonu rozhodnutia, keď rozhodnutie prikazujúce návrat maloletého na územie S. republiky nebolo vykonané práve z dôvodu nemenného postoja matky a s tým spojeného plynutia času. Uvedené vylučuje danosť právomoci slovenského súdu na konanie vo veci, nakoľko naďalej zostala zachovaná právomoc talianskych súdov.

1.3. Uviedol, že otázka právomoci bola nedávno posudzovaná v konaní vedenom na Okresnom súde Topoľčany pod sp.zn. 9P/64/2019, pričom z uznesenia Okresného súdu Topoľčany zo dňa 16.12.2019 č.k. 9P/64/2019-193 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 30.03.2020 č.k. 25CoP/3/2020-215 vyplýva, že súdy Slovenskej republiky nemajú právomoc konať vo veci rodičovských práv a povinností, t.j. vo veci nadobúdania, výkonu, prenesenia, obmedzenia alebo odňatia rodičovských práv a povinností. Tak ako matke v konaní vedenom pod sp.zn. 9P/64/2019, ani starej matke v prejednávanej veci sp.zn. 10P/62/2020 nič nebráni, aby sa úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, prípadne jej zmeny formou zverenia dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti domáhali na súde, ktorý má právomoc v danej veci konať, t.j. na talianskom súde. Súd pritom aj v prejednávanej veci sp.zn. 10P/62/2020 zisťoval aktuálny postoj otca maloletého, pričom tento neprijal právomoc súdov Slovenskej republiky podľa článku 12 Nariadenia.

1.4. Z uvedených dôvodov podľa článku 17 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 súd prvej inštancie vyhlásil, že nemá právomoc konať vo veci a konanie podľa 161 ods. 2 CSP zastavil pre nedostatok podmienky konania, ktorú nemožno odstrániť. O trovách konania účastníkov rozhodol podľa § 52 CMP v zmysle ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

2. Navrhovateľka podala v zákonnej lehote odvolanie a navrhovala, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dôvodila, že maloletý je občan Slovenskej republiky, má k X. vytvorené pevné väzby a želá si zostať a žiť na X.. Namietala nesprávne posúdenie otázky splnenia podmienok na zmenu právomoci, vzhľadom na nesprávne vyriešenie otázky, či sa osoba, ktorá vykonáva opatrovnícke právo zmierila s premiestnením alebo zadržaním dieťaťa. Za dôležitý faktor považovala skutočnosť, že v konaní sp.zn. 7Em/3/2013 súd zamietol návrh otca na odovzdanie dieťaťa do S. republiky a otec sa voči rozhodnutiu neodvolal, čo nemožno hodnotiť inak, ako že otec sa zmieril s premiestnením a zadržaním dieťaťa na X.. Namietala, že súd prvej inštancie postavil právo otca nad práva a záujem dieťaťa a nad práva matky. Poukázala na konanie Okresného súdu Topoľčany sp.zn. 9P/251/2008 a Krajského súdu v Nitre sp.zn. 5CoP/3/2009 a jeho dôvody. V súvislosti s tým tvrdila, že súd prvej inštancie sa dones nevysporiadal s otázkou obvyklého pobytu maloletého, ani s jej žiadosťou o prenos jurisdikcie z S. na X..

3. Otec sa vyjadril k návrhu navrhovateľky a uviedol, že úprava rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu slovenským súdom nie je možná z dôvodu nedostatku jeho právomoci. Jediným súdom oprávneným konať vo veci je taliansky súd, keďže žiadna z podmienok, ktorá by umožňovala prechod právomoci na slovenský súd splnená nebola. Poukázal na predchádzajúce súdne rozhodnutia OS Topoľčany sp.zn. 9C/64/2019 a KS v Nitre sp.zn. 25CoP/3/2020. Z rovnakého dôvodu nie je možná ani úprava náhradnej osobnej starostlivosti slovenským súdom. K tomu poukázal na uznesenie OS Topoľčany sp.zn. 10P/62/2020 a uznesenie KS v Nitre sp.zn. 7CoP/39/2020.

4. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané účastníkom konania v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359 a § 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP, neviazaný rozsahom odvolania (§ 65 CMP), neviazaný dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) odvolanie navrhovateľky prejednal. Dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, preto napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

5. Konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je upravené v Civilnom mimosporovom poriadku zákonom č. 161/2015 Z.z. účinnom od 01.07.2015. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konanie podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

6. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

7. V danej veci sa navrhovateľka domáhala zverenia maloletého X. do jej náhradnej starostlivosti a určenia povinnosti rodičom platiť výživné na dieťa každému vo výške 100 eur mesačne. Súd prvej inštancie vyhlásil, že nemá právomoc konať vo veci a konanie zastavil. Na odvolanie navrhovateľky je uznesenie súdu prvej inštancie predmetom skúmania odvolacím súdom.

8. Podľa § 161 ods. 1 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len procesné (podmienky).

9. Podľa § 161 ods. 2 CSP, ak ide o taký nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

10. Podľa čl. 8 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003, súdy členského štátu majú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania.

11. Podľa čl. 8 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003, odsek 1 sa uplatňuje s výhradou ustanovení článkov 9, 10 a 12.

12. Podľa čl. 10 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003, v prípade neoprávneného premiestnenia alebo zadržania dieťaťa si súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred svojim neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, zachovávajú právomoc, až kým dieťa nenadobudne obvyklý pobyt v inom členskom štáte a:

a) každá osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo sa zmieril s premiestnením alebo zadržaním,

b) dieťa sa zdržiavalo v tomto inom členskom štáte najmenej jeden rok po tom, ako sa osoba, orgán alebo iný subjekt, ktorý vykonáva opatrovnícke právo, dozvedel, alebo mohol dozvedieť, o mieste pobytu dieťaťa, dieťa sa usadilo v novom prostredí a je splnená najmenej jedna z týchto podmienok:

i) do jedného roka odvtedy, ako sa nositeľ opatrovníckeho práva dozvedel alebo mohol dozvedieť o mieste pobytu dieťaťa, sa nepodala žiadosť o návrat dieťaťa na príslušné orgány členského štátu, do ktorého bolo dieťa premiestnené alebo v ktorom je zadržované;

ii) nositeľ opatrovníckeho práva vzal späť svoju žiadosť o návrat a v lehote stanovenej v bode i) sa nepodala nová žiadosť;

iii) konanie na súde členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, sa skončilo podľa článku 11 ods. 7;

iv) súdy členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred neoprávneným premiestnením alebo zadržaním, vydali rozsudok o opatrovníckom práve, z ktorého nevyplýva povinnosť návratu dieťaťa.

13. Podľa čl. 12 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003, súdy členského štátu majú takisto právomoc v otázkach rodičovských práv a povinností aj v iných konaniach, ako sú konania uvedené v odseku 1, ak:

a) dieťa má vo vzťahu k tomuto členskému štátu podstatnú väzbu, najmä na základe skutočnosti, že jeden z nositeľov rodičovských práv a povinností má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte, alebo že dieťa je štátnym príslušníkom tohto štátu;

a

b) všetci účastníci konania prijali právomoc súdov výslovne alebo iným jednoznačným spôsobom v čase začatia konania, a ak je to v najlepšom záujme dieťaťa.

14. Podľa čl. 17 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003, ak sa začalo konanie na súde členského štátu vo veci, v ktorej podľa tohto nariadenia nemá právomoc konať, a ktorá patrí podľa tohto nariadenia do právomoci súdu iného členského štátu, súd aj bez návrhu vyhlási, že nemá právomoc.

15. Odvolací súd zaoberajúc sa vecou z hľadiska citovaných zákonných ustanovení a súdom prvej inštancie zistených skutkových okolností dospel k záveru, že napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie je vecne správne. Súd prvej inštancie považoval v danej veci za rozhodujúce, že ide o konanie s cudzím prvkom, pretože rodičia maloletého sú štátnymi občanmi rôznych štátov (X. republika a S. republika). Vzhľadom k tejto skutočnosti v rámci skúmania podmienok konania skúmal, či má v predmetnej veci právomoc konať o návrhu navrhovateľky. Súd prvej inštancie preto správne postupoval, keď pri určovaní právomoci aplikoval čl. 8 až 17 Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003. Zistil, že z dôvodu únosu maloletého bola matka talianskymi súdmi odsúdená v S. konaniach, pričom talianske súdy zverili dieťa do osobnej starostlivosti otca a matku zbavili rodičovských práv voči maloletému. Podmienka nepodania žiadosti o vrátenie dieťaťa splnená nebola, naopak otec podal návrh na nariadenie návratu dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu, vo veci bolo vydané rozhodnutie, ktoré matka nerešpektuje. Z uvedených dôvodov dospel súd prvej inštancie k záveru, že vo veciach rodičovských práv a povinností k maloletému X. majú podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 10 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 právomoc rozhodovať talianske súdy. Odvolací súd sa s uvedeným záverom v plnom rozsahu stotožnil. Správne bolo aj rozhodnutie o trovách konania podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku, keďže vo veci ide o konanie podľa Civilného mimosporového poriadku, ktorý stanovuje, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, pokiaľ tento zákon neustanovuje inak, pričom žiadne ustanovenie CMP upravujúce nárok na náhradu trov konania na danú vec nedopadá. Zároveň odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie napadnuté uznesenie dostatočnej miere po právnej aj skutkovej stránke odôvodnil, keď uviedol svoje úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil a danú vec správne právne posúdil. Odvolací súd sa týmto odôvodnením v

sp.zn. 7Em/3/2013, sa odvolací súd nestotožnil. Samotná skutočnosť, že otec sa neodvolal voči uzneseniu, ktorým súd zamietol návrh otca na odovzdanie dieťaťa do S. republiky, takýto záver neodôvodňuje, keďže podľa zistenia súdu prvej inštancie otec maloletého svoj postoj nezmenil a neprijal právomoc súdov Slovenskej republiky ani v konaní vedenom na Okresnom súde Topoľčany pod sp.zn. 10P/62/2020, ktorého predmetom bol rovnako návrh navrhovateľky na zverenie maloletého do jej náhradnej starostlivosti. Nedôvodná bola aj námietka, podľa ktorej súd prvej inštancie postavil právo otca nad práva a záujem dieťaťa a nad práva matky, keďže súd prvej inštancie sa meritom veci nezaoberal, vzhľadom na svoj záver, že vo veciach rodičovských práv a povinností k maloletému X. majú podľa čl. 8 ods. 2 a čl. 10 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 právomoc rozhodovať talianske súdy. Odvolací súd sa nestotožnil ani s tvrdením navrhovateľky, podľa ktorého sa súd prvej inštancie nevysporiadal s jej žiadosťou o prenos jurisdikcie na Slovensko. Právomoc sa všeobecne posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu, v tomto prípade súdu, riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie. Civilný sporový poriadok vymedzuje právomoc súdov v § 3 a 4 CSP. Ustanovenie § 3 CSP určuje, že súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Súkromnoprávne vzťahy, z ktorých vychádzajú súkromnoprávne spory a iné veci, sú charakterizované najmä právnou rovnosťou a vôľovou autonómiou ich účastníkov. Ich postavenie je rovnocenné, čo znamená, že jeden z účastníkov súkromnoprávneho vzťahu a nie je oprávnený jednostranne ukladať povinnosti druhému účastníkovi a ani sám autoritatívne vynucovať splnenie povinnosti druhého účastníka súkromnoprávneho vzťahu. Nad rámec súboru vzťahov uvedených v § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú aj iné veci, ktoré sa už nezakladajú priamo na práve súkromnom, ale len vtedy, ak to ustanovuje zákon (§ 4 CSP). Právomoc patrí ku základným podmienkam konania a jej nedostatok vedie k jeho zastaveniu. Podľa názoru odvolacieho súdu bol správny postup súdu prvej inštancie, ktorý sa zaoberal tým, či má vo veci právomoc konať, pričom jeho závery v tomto smere vychádzali zo správnej aplikácie právnej normy nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 na danú vec. Tieto závery už odvolací súd nepovažuje za potrebné opakovať.

18. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil.

19. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 52 CMP v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Vo veci ide o konanie podľa Civilného mimosporového poriadku, ktorý stanovuje, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, pokiaľ tento zákon neustanovuje inak, pričom žiadne ustanovenie upravujúce nárok na náhradu trov konania podľa CMP na danú vec nedopadá.

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).